

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
NATIONAL ACADEMY OF AGRARIAN SCIENCES OF UKRAINE**

**ІНСТИТУТ АГРОЕКОЛОГІЇ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
INSTITUTE OF AGROECOLOGY AND ENVIRONMENTAL
MANAGEMENT**

**УНІВЕРСИТЕТ КОБЕ ГАКУЇН
KOBE GAKUIN UNIVERSITY**

**ЖЕШУВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
UNIVERSITY OF RZESZÓW**

**ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«АСОЦІАЦІЯ АГРОЕКОЛОГІВ УКРАЇНИ»
ALL-UKRAINIAN NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATION
"ASSOCIATION OF AGROECOLOGISTS OF UKRAINE"**

**Міжнародна науково-практична конференція
The International Research-to-Practice Conference**

***ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В
АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ
ENVIRONMENTAL SAFETY AND BALANCED
NATURE-USE IN AGROINDUSTRIAL
PRODUCTION***

**Київ, Україна, 7-8 липня 2022 р.
Kyiv, Ukraine, July 7-8, 2022**

Міжнародна науково-практична конференція
***ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ***

УДК 63.002.2:504

Екологічна безпека та збалансоване природокористування в агропромисловому виробництві. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Частина 1. (Україна, Київ, 7–8 липня 2022 р.). Київ. 2022. 414 с.

У збірнику представлено матеріали конференції «Екологічна безпека та збалансоване природокористування в агропромисловому виробництві», в яких висвітлено результати досліджень з проблем екологічної безпеки аграрного виробництва у сучасних умовах, збалансованого природокористування, управління агроландшафтами та охорони навколишнього природного середовища тощо.

Матеріали подаються в авторській редакції

ЗМІСТ

<i>Boutarfa F., Idres A., Benghadab Kh.M., Dovbash N., Benselhoub A.</i> ENVIRONMENTAL IMPACTS OF ATMOSPHERIC EMISSIONS OF EL HADJAR METALLURGICAL PLANT	15-17
<i>Cherviakova L., Panchenko T., Tsurkan O.</i> ENVIRONMENTAL HAZARD AND ECOLOGICAL RISK OF APPLICATION OF FUNGICIDES FOR SOYBEAN SEED TREATMENT	18-20
<i>Gumeniuk I., Sherstoboeva O.</i> FORMATION OF EFFECTIVE RHIZOBIAL SYMBIOTIC SYSTEMS OF SOYBEAN AND PEAS	20-23
<i>Krupin V., Wojciechowska A.</i> TOWARDS THE DEVELOPMENT OF ECOLOGICAL APPROACHES IN EUROPEAN FARMING: FROM CONVENTIONAL TO AGROECOLOGICAL	23-28
<i>Smith D.L.</i> MICROBE-TO-PLANT SIGNALS AS A WAY TO DEVELOP CLIMATE CHANGE RESILIENT AGRICULTURE	28-30
<i>Strokal V., Kovpak A.</i> INFLUENCE OF TEMPERATURE REGIMES ON THE STATE OF NATURAL WATER QUALITY IN UKRAINE	30-32
<i>Tertychna O., Mineralov O., Deshko V.</i> ECO-SAFE TECHNOLOGIES FOR PROCESSING BY-PRODUCTS OF POULTRY FARMING	33-35
<i>Адамчук-Чала Н.І., Бойченко С.В., Пономаренко С.О., Янків-Вітковська Л.М.</i> ВИКОРИСТАННЯ СУПУТНИКОВОГО ДИСТАНЦІЙНОГО ЗОНДУВАННЯ У АГРОЕКОЛОГІЧНОМУ МОНІТОРИНГУ АГРОСФЕРИ	36-40

Міжнародна науково-практична конференція
***ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ***

<i>Бородай В.В., Козлова С.О., Ліханов А.Ф., Шеметун К.І., Ткаленко Г.М., Гораль С.В.</i> БІОЛОГІЧНА АКТИВНІСТЬ ЕНДОФІТНИХ МІКРООРГАНІЗМІВ ЗА ВИРОЩУВАННЯ <i>CUCUMIS SATIVUS</i> L. В УМОВАХ ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ	41-44
<i>Буднік І.П., Піциль А.О.</i> АГРОЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ВИРОЩУВАННЯ ОЗИМОГО ЧАСНИКУ В УМОВАХ ЖИТОМИРСЬКОГО ПОЛІССЯ	44-48
<i>Бунас А.А., Дем'янюк О.С., Шерстобова О.В., Золотов М.В.</i> ПЕРМАКУЛЬТУРА: МАЙБУТНЄ ЧИ ЛИШЕ ФІЛОСОФІЯ	49-52
<i>Бутенко Є.В., Харитоненко Р.А.</i> ДО ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ РЕЖИМОУТВОРЮЮЧИХ ОБ'ЄКТІВ НА ПРИКЛАДІ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	52-56
<i>Вашкевич П.Ю., Цвігун В.О., Бойко О.А.</i> ВПЛИВ БІОКОМПОЗИЦІЇ «БІОЕКОФУНГЕ-1» НА РІСТ І РОЗВИТОК РОСЛИН ТОМАТУ	56-58
<i>Власова О.В., Шевченко А.М., Левицька В.Д.</i> ОЦІНЮВАННЯ СКЛАДОВИХ АГРОЛАНДШАФТІВ СТЕПОВОЇ ЗОНИ УКРАЇНИ ЗА СУПУТНИКОВИМИ ДАНИМИ	59-61
<i>Гаврилюк Л.В., Безноско І.В., Туровнік Ю.А.</i> ВПЛИВ ЕКЗОМЕТАБОЛІТІВ РОСЛИН РІЗНИХ СОРТІВ СОЇ НА ФІТОПАТОГЕННІ ГРИБИ (<i>FUSARIUM GRAMINEARUM</i> SCHLENT)	62-65
<i>Глущенко Л.А., Шевченко Т.Л.</i> ДО ПИТАННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ РІДКІСНИХ ВИДІВ З ЛІКУВАЛЬНИМИ ВЛАСТИВОСТЯМИ	66-70
<i>Горган Т.М., Туровнік Ю.А.</i> МІКРОМІЦЕТИ ВИДІВ <i>TRICHODERMA</i> SPP.У АНТАГОНІСТИЧНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИНАХ З МІКРОМІЦЕТОМ ВИДУ <i>ALTERNARIA ALTERNATA</i> (FR.) KEISS	70-74

Міжнародна науково-практична конференція
***ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ***

<i>Городиська І.М., Хітренко Т.</i> РОЗВИТОК ОРГАНІЧНОГО СЕКТОРУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЗА УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	75-78
<i>Грицак Л.Р., Дробик Н.М.</i> ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ БІОТЕХНОЛОГІЇ « <i>IN VITRO – EX VITRO – IN SITU</i> » ДЛЯ РЕПАТРІАЦІЇ ВИДУ <i>GENTIANA LUTEA L.</i> У ВИСОКОГІР'Я УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ	79-83
<i>Грушківський Є.В., Лобова О.В., Іванніков Р.В.</i> КУЛЬТИВУВАННЯ <i>ORTHOSIPHON STAMINEUS</i> В УМОВАХ <i>IN VITRO</i>	83-86
<i>Гуменюк Г.Б., Мацюк О.Б., Хоменчук В.О., Яворівський Р.Л., Дробик Н.М.</i> ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МОРФОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ГІБРИДІВ РІПАКУ ОЗИМОГО (<i>BRASSICA RAPUS L.</i>) В УМОВАХ ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ	87-90
<i>Давидюк Г.В., Шкарівська Л.І., Клименко І.І., Довбаш Н.І.</i> МОНІТОРИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИРОДНИХ ВОД У МЕЖАХ СІЛЬСЬКИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ	90-94
<i>Дворецька О.М., Дворецький В.В., Бунас А.А., Ткач Є.Д.</i> ЕФЕКТИВНІТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПРЕПАРАТУ БІОСІСТЕМ™ POWER, КС В АГРОЦЕНОЗАХ	94-97
<i>Дем'янюк О.С., Глущенко Л.А., Симочко Л.Ю.</i> РОЗВИТОК ГАЛУЗІ ОВОЧІВНИЦТВА В УМОВАХ ЗАКАРПАТТЯ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ	98-101
<i>Дзендзель А.Ю., Пида С.В.</i> ВПЛИВ РЕКУЛЬТИВАНТУ КОМПОЗИЦІЙНОГО TREVITAN™ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ НАСІННЯ ТА РОСТОВІ ПРОЦЕСИ ПРОРОСТКІВ ПОМІДОРА ЇСТІВНОГО	102-106
<i>Діденко В.І., Сенчило О.О., Костіков І.Ю.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ВИДІВ РОДУ <i>IRIS L.</i> ФЛОРИ УКРАЇНИ ЯК ПОТЕНЦІЙНИХ МЕДОНОСІВ	106-110

Міжнародна науково-практична конференція
***ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ***

<i>Дімова С.Б., Волкогон В.В., Земська І.А.</i> СЕЛЕКЦІЯ БАКТЕРІЙ РОДУ <i>BACILLUS</i> – ПЕРСПЕКТИВНИХ ІНОКУЛЯНТІВ ДЛЯ БІОКОМПОСТІВ	111-114
<i>Дробіт О.С., Влащук А.М., Кляуз М.А.</i> ВИРОЩУВАННЯ НУТУ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ	115-117
<i>Душко П.М., Шумигай І.В.</i> ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНИЙ РІВЕНЬ АНТРОПОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА АГРОЦЕНОЗ СОЇ	118-122
<i>Єгорова Т.М.</i> ВПЛИВ НА ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ РОСЛИННОЇ ПРОДУКЦІЇ БІОГЕОХІМІЧНИХ ЛАНЦЮГІВ МІДІ І ЦИНКУ	122-125
<i>Жукорський О.М., Кривохижа Є.М., Болтик Н.П., Мінералов О.І.</i> ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ РОСЛИНИ (<i>HORDEUM VULGARE L.</i>) ДЕЗІНФІКУЮЧИХ ЗАСОБІВ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬ ДЛЯ ЗНЕЗАРАЖЕННЯ ГНОЮ	126-129
<i>Заєць С.О., Рудік О.Л., Сергєєв Л.А., Онуфран Л.І.</i> РІСТ І РОЗВИТОК РОСЛИН СОЇ В ПІСЛЯЖНИВНИХ ПОСІВАХ ЗАЛЕЖНО ВІД СИСТЕМ ЖИВЛЕННЯ ТА ІНОКУЛЯЦІЇ НАСІННЯ	130-134
<i>Зосимчук О.А.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ В ЗОНІ ЗАХІДНОГО ПОЛІССЯ	134-138
<i>Зубов А.О.</i> ДО ПИТАННЯ КІЛЬКОСТІ, МОРФОМЕТРІЇ ТА ЗАЛІСЕННОСТІ ПОРОДНИХ ВІДВАЛІВ ВУГІЛЬНИХ ШАХТ УКРАЇНИ	138-142
<i>Льєнко Т.В., Білокінь О.А.</i> ВАРІЮВАННЯ ВЕГЕТАЦІЙНОГО ЦИКЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В ПРОЦЕСІ ЗМІН КЛІМАТУ ЗА СУПУТНИКОВИМИ ДАНИМИ	143-147

Міжнародна науково-практична конференція
**ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ**

Кір'ян В.М., Богуславський Р.Л., Глуценко Л.А. Гребенщикова В.О. ДО ПІДСУМКІВ ЗБОРУ ЗРАЗКІВ ГЕНОФОНДУ РОСЛИН НА ТЕРИТОРІЇ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ТА ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ	147-151
Кобець О.В., Румянцев М.Г., Топчій О.М. ХАРАКТЕРИСТИКА ДУБОВИХ ЛІСІВ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ, ЩО ВИКОНУЮТЬ ПРИРОДООХОРОННІ ФУНКЦІЇ	152-156
Ковальова С.П., Вербельчук Т.В., Кобернюк В.В., Ільніцька О.В. ШЛЯХИ ВИРОБНИЦТВА ЯКІСНИХ ТА БЕЗПЕЧНИХ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ	156-161
Колганова І.Г., Гузь В.В. ДО ПИТАННЯ РЕКУЛЬТИВАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ, ПОРУШЕНИХ ПРОМИСЛОВИМ ВИРОБНИЦТВОМ	161-164
Колосович М.П., Колосович Н.Р., Шевченко Т.Л. ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ ЗРАЗКІВ РОДУ ШОЛОМНИЦЯ КОЛЕКЦІЇ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН	165-167
Колосович Н.Р., Колосович М.П. ВПЛИВ БІОПРЕПАРАТУ АКТОФІТ НА ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПОЛЬОВОГО ТА ЯГІДНОГО КЛОПІВ В ПОСІВАХ ЗМІЄГОЛОВНИКУ МОЛДАВСЬКОГО	168-172
Кондратьєва І., Лісовий М. ОТРИМАННЯ СОКУ З НАПЕРСТЯНКИ ПУРПУРОВОЇ (DIGITALIS PURPUREA L.) ДЛЯ ЛІКАРСЬКОЇ СИРОВИНИ	172-175
Копилов Є. П., Надкернична О. В., Шаховніна О. О. МІКОЦЕНОЗ КОРЕНЕВОЇ ЗОНИ ЛЮПИНУ БІЛОГО ТА СОЇ КУЛЬТУРНОЇ	175-178
Косовська Н.А., Ліханов А.Ф., Бородай В.В., Парфенюк А.І. РОЛЬ ІЗОФЛАВОНОЇДІВ КОРЕНЕВИХ ЕКСУДАТІВ СОЇ У РОСЛИННО-МІКРОБНИХ ВЗАЄМОДІЯХ	179-183

Міжнародна науково-практична конференція
***ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ***

<i>Крутило Д.В.</i> СИМБІОТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОВІЛЬНО- ТА ІНТЕНСИВНОРОСЛИХ ШТАМІВ <i>BRADYRHIZOBIUM</i> <i>JAPONICUM</i> , ПОШИРЕНИХ В АГРОЦЕНОЗАХ УКРАЇНИ	183-187
<i>Крутякова В.І., Гулич О.І.</i> ЗАСТОСУВАННЯ БІОЛОГІЧНОГО МЕТОДУ ЗАХИСТУ РОСЛИН ЗА УМОВ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЗЕМЛЕРОБСТВА В УКРАЇНІ	188-191
<i>Купінець Л.Є.</i> СТАН ТА СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОЇ АКВАКУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ	192-196
<i>Куценко О.О., Кічигіна О.О., Куценко Н.І.</i> МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ СХОЖОСТІ ТА ЕНЕРГІЇ ПРОРОСТАННЯ АСТРАГАЛУ СЕРПОПІДНОГО	197-199
<i>Левішко А.С.</i> ВИДІЛЕННЯ МІКРООРГАНІЗМІВ ІЗ ФУНГІЦИДНИМИ ВЛАСТИВОСТЯМИ	200-201
<i>Ліщук А.М., Парфенюк А.І., Карачинська Н.В.</i> АБІОТИЧНІ ФАКТОРИ ЯК ЧИННИК ЕКОЛОГІЧНИХ РИЗИКІВ В АГРОЦЕНОЗАХ	202-205
<i>Логоша О.В., Козар С.Ф., Воробей Ю.О., Усманова Т.О., Білоконська О.М.</i> ВПЛИВ БАКТЕРИЗАЦІЇ НОВИМИ ШТАМАМИ <i>ENSIFER MELILOTI</i> НАСІННЯ ГУНЬБИ СІННОЇ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ РОСЛИН	206-210
<i>Лябах С.В.</i> УРОЖАЙНІСТЬ СОНЯШНИКУ ЗАЛЕЖНО ВІД ОБРОБКИ РЕГУЛЯТОРОМ РОСТУ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПОЛІССЯ УКРАЇНИ	210-213
<i>Магдійчук А.П., Мудрак О.В.</i> ТЕНДЕНЦІЯ ЗМІНИ ВЕГЕТАЦІЙНОГО ІНДЕКСУ В МЕЖАХ АНДРІЙКОВЕЦЬКОГО КАР'ЄРНО-ВІДВАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ	213-216

Міжнародна науково-практична конференція
***ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ***

<i>Малиновська І.М.</i> ВПЛИВ ЗАБРУДНЕННЯ НАФТОПРОДУКТАМИ НА ЧИСЕЛЬНІСТЬ МІКРООРГАНІЗМІВ СІРОГО ЛІСОВОГО ГРУНТУ	216-220
<i>Мандрика В.Р., Кляченко О.Л.</i> СКРИНІНГ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ РІПАКА (<i>BRASSICA NARUS L.</i>) НА СТІЙКІСТЬ ДО ПОСУХИ	220-222
<i>Мартиненко В.В.</i> ООНОВЛЕНИЙ СПИСОК СЕРЕДОВИЩ ІСНУВАННЯ НАЯВНИХ НА ТЕРИТОРІЇ ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА «ДРЕВЛЯНСЬКИЙ»	222-224
<i>Марценюк О.П.</i> СТАН ПОЛЕЗАХИСНИХ ЛІСОВИХ СМУГ В АГРОЛАНДШАФТАХ УКРАЇНИ	225-227
<i>Маслоїд А.П.</i> ВПЛИВ ПЕРЕДПОСІВНОЇ ІНОКУЛЯЦІЇ НА ФОСФАТМОБІЛІЗУВАЛЬНІ БАКТЕРІЇ РИЗОСФЕРИ ЦУКРОВОГО БУРЯКУ	228-231
<i>Мінералова В.О., Мінералов О.І.</i> ТОВАРНА ОЦІНКА ЯКОСТІ ПЛОДІВ МАЛИНИ СОРТІВ ДЖОАН ДЖЕЙ І ХІМБО–ТОП ЗА ВПЛИВУ КОМПЛЕКСНОГО ОРГАНО-МІНЕРАЛЬНОГО ДОБРИВА ВІТЕРІ І ЙОГО КОМПОЗИЦІЙ З ЕФІРНІМИ ОЛІЯМИ БАЗИЛКА І ФЕНХЕЛЯ	232-235
<i>Мищенко О.А., Литвиненко О.М., Криворучко Д.І.</i> ПІДГОДІВЛЯ БДЖОЛИНИХ СІМЕЙ В ПЕРІОД ОБМЕЖЕНОГО НАДХОДЖЕННЯ БДЖОЛИНОГО ОБНІЖЖЯ	235-239
<i>Мовчан В.О.</i> ПЕРМАКУЛЬТУРА ТА ОРГАНІЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО – ПЕРЕВАГИ І ОБМЕЖЕННЯ	239-243
<i>Мосійчук І.І., Безноско І.В.</i> ПАТОГЕННА МІКОБІОТА НАСІННЯ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО (<i>HORDEUM VULGARE L.</i>)	243-247

Міжнародна науково-практична конференція
***ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ***

<i>Москалюк Н.В., Шулякова Ю.А., Семенюк А.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВА	248-251
<i>Мостов'як І.І., Мостов'як С.М.</i> АНАЛІЗ РИНКУ ПЕСТИЦИДІВ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ	251-255
<i>Мудрак О.В., Клочанюк В.В.</i> ОСНОВНІ ВИДИ АНТРОПОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА БАСЕЙН РІЧКИ ЗГАР В МЕЖАХ ПОДІЛЛЯ	256-259
<i>Мудрак В.О., Баишта О.В., Безноско І.В.</i> ЧАСТОТА ТРАПЛЯННЯ ОСНОВНИХ ПАТОГЕНІВ НАСІННЯ ВІВСА ЗА РІЗНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ	260-264
<i>Мудрак О.В., Андрусяк Д.В.</i> ВПЛИВ ІНВАЗІЙНИХ ВИДІВ ТВАРИН НА ЕКОСИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»	265-268
<i>Мудрак О.В., Масєвський О.Є., Слепцова І.В.</i> ВПЛИВ ОТРУТИ ГАДЮК <i>VIPERA B. BERUS</i> ТА <i>VIPERA B. NIKOLSKII</i> НА ПРОЦЕСИ ГОМЕОСТАЗУ ОРГАНІЗМУ ССАВЦІВ	269-271
<i>Мудрак О.В., Щерблюк А.Л.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРОСТОРОВОЇ СТРУКТУРИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «КАРМЕЛЮКОВЕ ПОДІЛЛЯ»	272-276
<i>Онїщенко Д.Д., Манішевська Н.М.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ АГРОЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	277-280
<i>Пилипчук Т.В., Бунас А.А.</i> МІКРОБІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УСПІШНОСТІ ІНВАЗІЙ АДВЕНТИВНИХ ВИДІВ	280-283
<i>Пиляк Н.В., Крутякова В.І., Нікіпелова О.М.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ОСАДІВ СТІЧНИХ ВОД ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОДОБРІВ	283-286

Міжнародна науково-практична конференція
***ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ***

<i>Пищур І.М.</i> ПОЄДНАНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІМІКСОБАКТЕРИНУ ІЗ СУЧАСНИМИ ПРОТРУЙНИКАМИ НАСІННЯ У ТЕХНОЛОГІЯХ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР	287-291
<i>ПлющакOVA К.А., Лобова О.В.</i> ОТРИМАННЯ АСЕПТИЧНИХ РОСЛИН <i>CRAMBE STEVENIANA</i> RUPR. (КАТРАН СТЕВЕНА)	291-292
<i>Польовий В.М., Ровна Г.Ф.</i> ДИНАМІКА ЕМІСІЇ ДІОКСИДУ КАРБОНУ ЗА УДОБРЕННЯ І ХІМІЧНОЇ МЕЛІОРАЦІЇ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО У ЗАХІДНОМУ ПОЛІССІ	293-296
<i>Приведенюк Н.В., Куцик Т.П., Трубка В.А., Приведенюк Т.В.</i> ПРОДУКТИВНІСТЬ КРОПИВИ ДВОДОМНОЇ (<i>URTICA DIOICA</i> L.) ПЕРШОГО РОКУ ВЕГЕТАЦІЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СПОСОБІВ РОЗМНОЖЕННЯ	296-300
<i>Прядко О.І., Хрутьба А.С., Чорнобров О.Ю., Андрієвська О.Л., Дацюк В.В.</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗШИРЕННЯ НПП «ГОЛОСІЇВСЬКИЙ» (КИЇВ)	301-304
<i>Разанов С. Ф., Ландін В. П., Коминар М. Ф.</i> ВПЛИВ АГРОТЕХНІЧНИХ ЗАХОДІВ НА НАКОПИЧЕННЯ ¹³⁷ Cs СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ НЕКТАРОПИЛКОНОСАМИ В УМОВАХ ЖИТОМИРСЬКОГО ПОЛІССЯ	305-308
<i>Розум В.М., Мовчан В.О.</i> ТЕПЛІ ГРЯДКИ РОЗУМА – ТЕХНОЛОГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РОДЮЧОСТІ	308-312
<i>Савчук І.М., Ящук І.В.</i> МОНІТОРИНГ ВМІСТУ РЬ У ТВАРИННИЦЬКІЙ ПРОДУКЦІЇ ЗОНИ ПОЛІССЯ	312-315
<i>Самойлов О.О., Самойлова І.І.</i> ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ	316-318

Міжнародна науково-практична конференція
***ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ***

<i>Самохвалова В.Л., Тютюнник Н.В., Погромська Я.А.</i> ПОКРАЩЕННЯ СТАНУ РОДЮЧОСТІ ҐРУНТУ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ЕЛЕМЕНТНОГО СКЛАДУ РОСЛИН ЗА ВПЛИВУ ФАКТОРУ ЗАБРУДНЕННЯ	318-324
<i>Сафронова Л.А., Мороз М.С., Комар В.О., Шеметун О.В., Бородай В.В.</i> РІСТСТИМУЛЮЮЧИЙ ЕФЕКТ БАКТЕРІЙ <i>BACILLUS AMYLOLIQUEFACIENS</i> В УМОВАХ ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ ЗА ВИРОЩУВАННЯ ОГІРКА ПОСІВНОГО	324-327
<i>Сидоренко В.П., Волкогон К.І.</i> МІКРОБНІ ПРЕПАРАТИ В ОРГАНІЧНОМУ ЗЕМЛЕРОБСТВІ	327-330
<i>Соломаха І.В.</i> НОВІ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ ТРЬОХ РІДКІСНИХ ОРХІДЕЙ ФЛОРИ УКРАЇНИ У ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПОВОМУ ПРИДНІПРОВ'І	330-334
<i>Солоха М.О., Винокурова Н.В.</i> ПРОБЛЕМАТИКА ВИЗНАЧЕННЯ ГРАНУЛОМЕТРИЧНОГО СКЛАДУ ЗРАЗКІВ ПІЩАНОГО ҐРУНТУ МЕТОДОМ ЛАЗЕРНОЇ ДИФРАКЦІЇ	334-339
<i>Стародуб В.І., Ткач Є.Д., Охріменко С.Г.</i> ОПТИМАЛЬНІ ҐРУНТОВО-КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ ОСНОВНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ	339-342
<i>Сус Н.П.</i> МІКОПАТОЦЕНОЗ ХМЕЛЮ ЗВИЧАЙНОГО (<i>HUMULUS LUPULUS</i> L.) В УРБООКОСИСТЕМІ МІСТА КИЄВА	343-346
<i>Тараріко О.Г., Гльєнко Т.В., Кучма Т.Л., Білокінь О.А.</i> РИЗИКИ ЕРОЗІЙНОЇ ДЕГРАДАЦІЇ ТА ОПУСТЕЛЮВАННЯ АГРОЛАНДШАФТІВ В УМОВАХ ЗМІН КЛІМАТУ	347-350
<i>Тараріко Ю.О., Книш В.В.</i> ФОРМУВАННЯ НИЗЬКОВУГЛЕЦЕВИХ АГРОЕКОСИСТЕМ	350-354

Міжнародна науково-практична конференція
***ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ***

<i>Ткач Є.Д.</i> ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА МОНИТОРИНГ НАПІВПРИРОДНИХ ФІТОЦЕНОЗІВ АГРОЛАНДШАФТІВ ЗА СИСТЕМОЮ IRENA	355-359
<i>Філатова А.В., Ларіна Я.С.</i> АНАЛІЗ СТАНУ ПОСІВНИХ ПЛОЩ ОСНОВНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ	360-363
<i>Цвігун В.О., Мазур С.О.</i> РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ВІРУСНИХ ПАТОГЕНІВ РОДИНИ <i>SOLANACEAE</i> У ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	363-366
<i>Чоботько Г.М.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ МІГРАЦІЇ ¹³⁷ Cs В СИСТЕМІ «РОСЛИНА – ТВАРИНА»	367-370
<i>Чорнобров О.Ю., Тимочко І.Я.</i> ЛІСОТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАСАДЖЕНЬ КЛЕНА ГОСТРОЛИСТОГО У МЕЖАХ СХІДНОГО ЛІСОСТЕПОВОГО ЛІСОМЕЛІОРАТИВНОГО РАЙОНУ	370-374
<i>Чорнобров О.Ю., Чорнобров О.Ю.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ РОСЛИН <i>SALIX VIMINALIS</i> L. <i>EX VITRO</i> В УМОВАХ ВІДКРИТОГО ҐРУНТУ	375-376
<i>Чумаченко О.М.</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ЛАНДШАФТНОГО РІЗНОМАНІТТЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН	377-380
<i>Швиденко І.К., Райчук Л.А.</i> НАСЛІДКИ ВПЛИВУ БОЙОВИХ ДІЙ НА СТАН ЛІСОВИХ ЕКОСИСТЕМ	381-384
<i>Шевченко Т.Л.</i> ДО ПИТАННЯ РОЗМНОЖЕННЯ <i>DICTAMNUS ALBUS</i> L.	384-387
<i>Шевченко Т.Л., Корнілова Н.А.</i> ДО ПИТАННЯ АСОРИМЕНТУ КІМНАТНИХ РОСЛИН	387-390
<i>Шиденко О.І., Манішевська Н.М.</i> АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ МОНИТОРИНГ	391-394

Міжнародна науково-практична конференція
***ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ***

<i>Шило С. Л., Ценцило Л. В.</i> ПОТЕНЦІАЛ ВОЛОГИ ҐРУНТУ АГРОЦЕНОЗУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	395-399
<i>Шпирка Н. Ф., Танчик С.П.</i> МОНІТОРИНГ ФІТОСАНІТАРНОГО СТАНУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗА РІЗНИХ СИСТЕМ ВЕДЕННЯ ЗЕМЛЕРОБСТВА	399-400
<i>Юзюк О.О., Котова О.І., Перепросов В.А.</i> ПРОДУКТИВНІСТЬ МІКРОБУЛЬБ КАРТОПЛІ <i>IN VITRO</i> ЗАЛЕЖНО ВІД ТРИВАЛОСТІ ЇХ ПЕРЕДСАДИВНОГО ЗБЕРІГАННЯ	401-403
<i>Яковенко Д.О., Бородай В.В.</i> ВПЛИВ БІОПРЕПАРАТІВ АЗОТОФІТ ТА ГРАУНДФІКС НА МІКРОБІОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ ҐРУНТУ ЗА ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	404-408
<i>Яцук І.В., Савчук І.М.</i> ВПЛИВ ЗГОДОВУВАННЯ ВИСОКОБІЛКОВИХ КОРМІВ НА ЗАБІЙНІ ЯКОСТІ БУГАЙЦІВ ТА ХІМІЧНИЙ СКЛАД ЇХ М'ЯЗОВОЇ ТКАНИНИ	408-412

**ВПЛИВ ІНВАЗІЙНИХ ВИДІВ ТВАРИН НА ЕКОСИСТЕМИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ
«ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»**

*Мудрак О.В., д.с.-г.н., проф.
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»
Вінниця, УКРАЇНА
Андрусяк Д.В.
Інститут агроекології і природокористування НААН
Київ, УКРАЇНА*

Періодичні сплески збільшення популяції безпритульних собак вже стали звичними для мешканців міст. Попри те, що їх присутність викликає занепокоєння і широко висвітлюється у пресі, саме сільські території часто стають місцями притулку та джерелами їжі для цих тварин. Мешканці сіл, розташованих поблизу заповідних територій, повідомляють про зростаючу кількість собак і про випадки, коли вони нападали на відвідувачів цих природних просторів. Не є виключенням території НПП «Подільські Товтри».

Не менш серйозну загрозу для популяцій диких тварин заповіданих територій становлять собаки самих сільських поселень, що мають господарів але вільно проживають і повсякчас відвідують особливо охоронювані території через близькість розташування.

Наразі ця проблема набула світового масштабу, торкнулась багатьох країн на усіх континентах без виключення.

Дослідження, опубліковане у 2021 р. в журналі Biological Conservation показало, що 68,4% із загальної кількості опитаних аргентинців хоча б раз були свідками переслідування собаками або їх полювання на диких тварин. Принаймні 80 видів тварин були переслідувані собаками, постраждалими від них або убитими. 6,5% з цих видів були віднесені до категорії зникаючих або вразливих у національних та глобальних Червоних списках. Більшість подій переслідування стосувалося птахів (48%) та ссавців (47%) [1].

У Мексиці присутність собак була задокументована щонайменше на 20% федеральних заповідних природних територіях. Дослідження в районах Бразилії виявили 37 місцевих

видів, постраждалих від присутності собак через конкуренцію, хижацтво або передачу патогенів [2].

Показовою є ситуація, що склалась в Іспанії. По всій Іспанії розповсюдилась “el Cerdolí” наполовину свиня та наполовину кабан. Ця тварина виникла внаслідок схрещування іберійського дикого кабана, аборигенного виду, характерного для півострова, з в'єтнамською свинією азійського походження Перший гібридний зразок між двома видами був ідентифікований в Іспанії у 2010 р., а вже у 2019 р. Рада міністрів Іспанії затвердила королівський указ про розширення каталогу інвазійних чужорідних видів на чотири нові включення домашніх тварин: три види рептилій та в'єтнамська свиня (*Sus scrofa domestica*). В'єтнамську свинію було оголошено урядом інвазійним видом на два роки.

Симпатичні, з добрим характером поросята коли дорослішають стають дуже великими і ненажерливими тваринами, на відміну від їхніх диких іберійських родичів (*Sus scrofa*). Саме через це їх позбуваються.

Сьогодні багато в'єтнамських свиней стали дикими і згенерували новий інвазійний вид, поставили на межу виживання іберійського кабана як різновиду. Випущені у дику природу як добровільно, так і невільно в'єтнамські свині, легко розмножуються і гібридизуються. Окрім цього виникла проблема перенаселення диких кабанів. Для самки в'єтнамської свині характерний щомісячний період спарювання порівняно із дворічним репродуктивним ритуалом дикого кабана. Їх посліди більш численні (3-4 в рік проти більше 7 поросят два рази в рік). Статеве дозрівання у самки настає в 1,5 роки. Самці починають спарюватись по досягненню 5-6 років. Особини жіночої статі свині в'єтнамської породи стають статевозрілими вже в 4 місяці, а кабанчики готові до розмноження в 6 місяців [3]. Їх вплив на місцеву фауну і флору значний, оскільки, будучи всеїдними тваринами, вони можуть харчуватися як рослинами, так і іншими живими істотами, в основному дрібними хребетними та деякими комахами. У зв'язку з цим на Балеарських островах навіть була проведена кампанія з їх ліквідації.

Свиня лише один з яскравих прикладів того, що може означати інтродукція виду в чужорідне середовище. Указ розглядає

інвазійними чужорідними: гібриди, домашні тварини, екзотичні домашні тварини, домашні або виробничі тварини і культурні рослини, що здичавіли у природному середовищі.

Для України та національного природного парку НПП «Подільські Товтри» зокрема, слід виділити серйозну загрозу для популяції диких тварин з боку собак. Їх хороший зір, чутливий слух та нюх, добрі фізичні характеристики дають їм певні переваги перед місцевою фауною, які вони можуть використовувати у якості хижацтва. Собаки вбивають, нападають і відлякують інших тварин, змагаються з дикими тваринами за здобич, - це їх природа. А у випадку НПП «Подільські Товтри» були зафіксовані напади собак на охоронювані види, внесені до Червоної книги.

Серед загроз і передача хвороб для корінної фауни природних екосистем, що може призвести до повного знищення популяції видів.

Ще одна проблема - собаки можуть схрещуватися з близьким видом вовками. Умови, що склалися на даній території (скорочення популяції; зазіхання на території, що історично належали вовкам; близькість сільських поселень) сприяють цьому.

В Україні поняття “інвазійний вид” не закріплено на законодавчому рівні, відповідно відсутня державна політика поводження з ними [4]. Інвазійний вид - це тварини та рослини, які інтродуковані у природне середовище (випадково або навмисно), у якому вони виявляються впродовж певного часового проміжку, що призводить до суттєвих негативних наслідків для аборигенних видів тварин і рослин.

На перший погляд собаки відносяться до виду, який є природним для території НПП «Подільські Товтри», але це не так. У певні історичні часи ці тварин були завезені на територію України. Чудово пристосовувалися до нових умов проживання (чужорідний, інтродукований вид).

Вільно проживаючі на території сільських поселень НПП «Подільські Товтри», прилеглих до особливо охоронюваних об'єктів природно-заповідного фонду, або безпритульні собаки проявляють свій інвазійний потенціал. Ніяким чином неконтрольовані вони, здатні захоплювати нові території та

витісняти аборигенні види, трансформують природні екосистеми, збіднюють біорізноманіття.

Основна з причин – безвідповідальність власників в утримуванні та безконтрольність з боку держави. Собаки мають можливість покидати домоволодіння, зустрічатися з іншими собаками, утворювати групи, вільно заходити до охоронюваних територій і перебувати там безконтрольно.

Враховуючи цю проблему для НПП «Подільські Товтри», необхідно розробити та запровадити з подальшим контролем суворі правила утримання собак у домогосподарствах, прилеглих до заповіданих об'єктів.

Вільно проживаючі на території сільських поселень, прилеглих до особливо охоронюваних об'єктів природно-заповідного фонду, або безпритульні собаки становлять серйозну загрозу для популяцій диких тварин НПП «Подільські Товтри». Доступ домашніх тварин на особливо охоронювані природні території повинен регулюватися правилами, що їх власники зобов'язані дотримуватися. Правилами, які надають право кожному на контакт з природою і обов'язком захищати її. До населення необхідно висунути такі вимоги, як: стерилізація, маркування, декларація відповідальності, зобов'язання повідомляти про втечу через ризик для природних екосистем. Доречним був би збір інформації, щоб зробити видимою проблему, яку здичавілі або вільно проживаючі собаки являють для заповідних територій НПП «Подільські Товтри».

Список використаних джерел

1. [Lucía B. Zamora-Nasca, Agustinadi Virgilio, Sergio A. Lambertucci](#) (2021) Online survey suggests that dog attacks on wildlife affect many species and every ecoregion of Argentina. [Biological Conservation, \(256\)](#). 109041.

2. [Rocío Contreras-Abarca, Silvio J. Crespinbc, Darío Moreira-Arcede, Javier A. Simonetti](#) (2022) Redefining feral dogs in biodiversity conservation [Biological Conservation, \(265\)](#). 109434.

3. Real Decreto 630/2013, de 2 de agosto, por el que se regula el Catálogo español de especies exóticas invasoras. URL: <https://www.boe.es/eli/es/rd/2013/08/02/630/con> (date of access: 14.06.2022).

4. [Environment People Law \(EPL\)/Екологія - Право - Людина \(ЕПЛ\) 26 грудня 2018 р.](#)